

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
 Фаховий коледж ОНУ імені І.І.Мечникова

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ **О.В. Запорожченко**
 (Ім'я-ПРИЗВИЩЕ)

« 1 » _____ 20 21 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ

- Рівень вищої освіти:** фаховий молодший бакалавр
- Галузь знань:** 07 Управління та адміністрування
- Спеціальність:** 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
071 «Облік та оподаткування»
- Освітньо-професійна програма:** Фінанси, банківська справа та страхування,
Облік та оподаткування

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси». – Одеса: ОНУ, 2021. – 20с.

Розробники:

Борисова Лариса Євгеніївна, викладач

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з фінансів і кредиту та бухгалтерського обліку

Протокол № 1 від " 27 " серпня 2021 року

Завідувач циклової комісії

(підпис)

Т.О. Фудим
(прізвище та ініціали)

Погоджено із гарантом ОПП Фінанси, банківська справа та страхування

(підпис)

(Лариса Борисова)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) Фахового коледжу

Протокол № 1 від " 27 " серпня 2021 року

Голова НМК

_____

Штаневичева Т.О.
(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні циклової комісії

Протокол № 1 від " 13 " серпня 2022 року

Завідувач циклової комісії

(підпис)

Лариса Борисова
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні циклової комісії

Протокол № __ від " __ " _____ 20__ року

Завідувач циклової комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4,5 годин – 135 змістових модулів – передбачені у другому семестрі	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» 071 «Облік та оподаткування» Рівень вищої освіти: фаховий молодший бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й,	
		Семестр	
		2-й,	
		Лекції	
		18 год.	
		Практичні, семінарські	
		-	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		36 год.	
		у т.ч. ІНДЗ*: не передбачено	
Форма підсумкового контролю:-			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни “Фінанси” є вивчення сукупності фінансових відносин, які виражають розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту на макро- і мікрорівнях.

Предметом вивчення дисципліни є сукупність фінансових відносин, які виражають розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту і національного доходу на макро - і мікрорівнях.

Процес вивчення дисципліни пов’язаний з формування у студентів наступних компетентностей:

Інтегральні компетентності (ІК):

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 01. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв’язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 02. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами законодавства.

СК 03. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної та світової фінансових систем та їх структури.

СК 04. Розуміння принципів організації фінансових відносин.

Очікувані результати навчання. Програмні результати навчання отримані у процесі вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

РН 02. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства, застосовувати і використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

РН 04. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв’язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

РН 12. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

РН 14. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації до фахівців і користувачів послугу сфері фінансів, банківської справи та страхування для досягнення спільної мети.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 годин, що становить 4,5 кредити ЄКТС, які розподіляються на два семестри: в першому семестрі на вивчення навчальної дисципліни відводиться 18 годин - лекції, в другому семестрі на вивчення навчальної дисципліни відводиться 36 годин, з них на

лекції передбачено- 16 годин, на семінарські заняття – 20 годин, на самостійну роботу 81 година. Формою контролю у другому семестрі є іспит.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати: основні функції фінансів і їхню роль в економіці країни; основні принципи побудови фінансової системи держави; особливості побудови фінансової системи України; бюджет держави і бюджетний процес; основи побудови податкової системи та особливості сучасної податкової системи України; основи фінансової математики; фінансовий ринок в двох його складових; основні фінансові інструменти; кредит і кредитування; страховий бізнес.

Вміти: вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах фінансової системи; аналізувати поточну ситуацію на вітчизняному та зарубіжному фінансовому ринку; обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань фінансового характеру тощо.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1 семестр

Змістовий модуль 1. Сутність та економічна природа фінансових відносин

Тема 1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.

Предмет науки про фінанси. Фінанси — специфічна форма суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів.

Історичний характер фінансів, їх генезис. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна категорія. Необхідність фінансів в умовах товарного господарства. Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Прості й складні фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика.

Сутність та завдання фінансової політики. Суб'єкти фінансової політики. Складові фінансової політики: монетарна і фіскальна політика, фінансова політика у сферах фондового та страхового ринку, у сфері міжбюджетних фінансів, боргова політика. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Напрями реалізації фінансової політики: регламентування фінансових відносин у суспільстві та здійснення поточної фінансової діяльності. Типи фінансової політики: жорстка, помірна регламентація і політика мінімальних обмежень, політика стабілізації, економічного зростання і стимулювання ділової активності. Дискреційна і недискреційна фінансова політика. Етапи процесу формування і реалізації фінансової політики. Фінансова політика України: сучасний стан.

Тема 4. Податки. Податкова система.

Економічна сутність і функції податків. Складові податків, їх характеристика.

Становлення та розвиток податкової системи України. Принципи оподаткування: їх зміст. Склад та структура податкової системи. Податкова політика і податковий механізм. Класифікація податків. Загальнодержавні і місцеві податки: їх роль в формуванні фінансових ресурсів держави. Характеристика основних податків України. Проблеми в сфері функціонування податкової системи України та шляхи їх опанування. Концепція реформування податкової системи України в сучасних умовах (механізми, методи і інструменти її реалізації Податковий кодекс України, його значення для формування і функціонування науково-обґрунтованої і стабільної податкової системи держави)

Тема 5. Бюджет. Бюджетна система.

Економічна природа і суть бюджету. Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх класифікація. Розподільна і контрольна функції бюджету. Бюджетний механізм фінансового регулювання в умовах переходу до ринкових відносин. Бюджетна політика держави. Бюджетний устрій і бюджетна система. Види бюджетів України. Розподіл доходів і витрат між ланками бюджетної системи. Бюджетне регулювання. Поняття закріплених і регулюючих доходів. Субвенції, субсидії, дотації, їх значення в збалансуванні бюджетів різних рівнів. Бюджетний процес, його поняття, основні елементи. Касове виконання доходної та видаткової частини державного та місцевих бюджетів. Формування доходів та основні напрямки використання коштів (видатки) державного бюджету, їх склад і структура. Бюджетний дефіцит. Поняття, причини виникнення.

2 семестр

Змістовий модуль 2. Теоретичні засади організації фінансових відносин суб'єктів господарювання.

Тема 6. Страхування. Страховий ринок.

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований вигодонабувач. Форми і методи страхового захисту. Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування. Перестраховування. Доходи і витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Витрати на виплату страхового відшкодування і страхових сум, відрахування в запасні і резервні фонди. Страховий ринок, його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Державний нагляд та ліцензування страхової діяльності в Україні.

Тема 7. Фінансовий ринок.

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Структура та суб'єкти фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок кредитних ресурсів. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку. Види цінних паперів та їх характеристики, які можуть випускатись і обертатися в Україні. Правове регулювання фондового ринку та державний контроль. Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи. Види фінансових послуг. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання.

Фінанси підприємств, організацій, установ як вихідна ланка фінансової системи. Сутність фінансів суб'єктів господарювання, їх функції та основні принципи організації. Грошові

надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика й класифікація. Розмежування коштів підприємств на власні й залучені. Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг, її розподіл. Фактори, що впливають на її розмір. Зміст і класифікація видатків підприємств. Прибуток, його економічна суть та функції. Формування чистого прибутку. Принципи та етапи розподілу чистого прибутку. Валові доходи та валові витрати підприємства. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності. Фінансовий стан підприємства, його оцінка. Фінансова санація і банкрутство підприємств.

Тема 9. Міжнародні фінанси.

Економічна природа і призначення міжнародних фінансів. Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин, його склад. Валютні відносини та валютні системи, їх еволюція. Валютний курс, його види і форми. Валютне регулювання та валютні обмеження: суть і необхідність. Конвертованість валюти та механізм її забезпечення. Валютний ринок як складова міжнародного фінансового ринку. Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів. Міжнародні валютно-фінансові інститути. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку. Універсальні та регіональні банківські інститути та співпраця України з ними.

Тема 10. Фінансовий менеджмент.

Теоретичні основи фінансового менеджменту. Визначення фінансового менеджменту, його напрями. Головна мета фінансового менеджменту у сфері державних фінансів. Мета фінансового менеджменту суб'єкту господарювання, його завдання. Принципи і функції фінансового менеджменту суб'єкта господарювання. Функції суб'єкта фінансового менеджменту як керуючої системи, як системи управління підприємством. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Стратегія фінансового менеджменту державних фінансів. Тактика фінансового менеджменту державних фінансів. Фінансове планування на підприємстві. Стратегія і тактика фінансового менеджменту на підприємстві.

4. Структура навчальної дисципліни

1 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Сутність та економічна природа фінансових відносин						
Тема 1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.	12	4				8
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів.	10	3				7
Тема 3. Фінансове право і фінансова політика.	10	3				7
Тема 4. Податки. Податкова система.	11	4				7
Тема 5. Бюджет. Бюджетна система.	11	4				7
Усього за контрольною роботою	-	18				36
Усього годин (1 семестр)	54	18				36

2 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Сутність та економічна природа фінансових відносин						
Тема 1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.			1			
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів.			1			
Тема 3. Фінансове право і фінансова політика.			2			
Тема 4. Податки. Податкова система.			2			
Тема 5. Бюджет. Бюджетна система.			2			
Усього за контрольною роботою						1
Усього годин	9		8			1
Змістовий модуль 2. Теоретичні засади організації фінансових відносин суб'єктів господарювання.						
Тема 6. Страхування. Страховий ринок.	15	4	2			9
Тема 7. Фінансовий ринок.	15	4	2			9
Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання.	13	4	1			8
Тема 9. Міжнародні фінанси.	15	4	2			9
Тема 10. Фінансовий менеджмент.	13	4	1			8
Усього за контрольною роботою	1					1
Усього годин	72	20	16			44
Усього годин (2 семестр)	81	20	16			45

5. Теми семінарських занять

Не передбачено

6. Теми практичних занять

2 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1.			
1.	Тема 1. Фінанси — специфічна форма суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія	1	
2.	Тема 2. Історичний характер фінансів, їх генезис. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна категорія. Необхідність фінансів в умовах товарного господарства.	1	
3.	Тема 3. Сутність та завдання фінансової політики. Суб'єкти фінансової політики. Складові фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Напрями реалізації фінансової політики	2	
4.	Тема 4. Економічна сутність і функції податків. Становлення та розвиток податкової системи України. Принципи оподаткування: їх зміст. Склад та структура податкової системи.	2	
5.	Тема 5. Економічна природа і суть бюджету. Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх класифікація. Розподільна і контрольна функції бюджету. Субвенції, субсидії, дотації, їх значення в збалансуванні бюджетів різних рівнів. Бюджетний процес, його поняття, основні елементи. Бюджетний дефіцит.	2	
6.	Тема 6. Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований вигодонабувач. Форми і методи страхового захисту. Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування.	2	
7.	Тема 7. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Структура та суб'єкти фінансового ринку. Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи. Види фінансових послуг.	2	
8.	Тема 8. Фінанси підприємств, організацій, установ як вихідна ланка фінансової системи. Сутність фінансів суб'єктів господарювання, їх функції та основні принципи організації (власні й залучені кошти). Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика й класифікація. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності. Фінансовий стан підприємства, його оцінка, санація і банкрутство підприємств.	1	

9.	Тема 9. Економічна природа і призначення міжнародних фінансів. Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин, його склад. Валютні відносини та валютні системи, їх еволюція. Валютний курс, його види і форми. Валютне регулювання та валютні обмеження: суть і необхідність. Валютний ринок як складова міжнародного фінансового ринку.	2	
10.	Тема 10. Теоретичні основи фінансового менеджменту. Головна мета фінансового менеджменту у сфері державних фінансів. Мета фінансового менеджменту суб'єкту господарювання, його завдання. Стратегія фінансового менеджменту державних фінансів. Фінансове планування на підприємстві. Стратегія і тактика фінансового менеджменту на підприємстві.	1	
	Контрольна робота	2	
Разом		18	

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1.			
1.	Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Фінансові методи державного регулювання економіки.	8	
2.	Необхідність фінансів в умовах товарного господарства. Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин.	7	
3.	Типи фінансової політики: жорстка, помірна регламентація і політика мінімальних обмежень, політика стабілізації, економічного зростання і стимулювання ділової активності. Дискреційна і недискреційна фінансова політика. Фінансова політика України: сучасний стан.	7	
4.	Роль податків у розвитку виробництва та обміну. Роль фінансів у забезпеченні умов економічного зростання держави.	7	
5.	Касове виконання дохідної та видаткової частини державного та місцевих бюджетів. Формування доходів та основні напрямки використання коштів (видатки) державного бюджету, їх склад і структура	7	
6.	Перестраховування. Доходи і витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Витрати на виплату страхового відшкодування і страхових сум, відрахування в запасні і резервні фонди.	9	
7.	Грошовий ринок. Ринок кредитних ресурсів. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку. Види цінних паперів та їх характеристики, які можуть випускатись і обертатись в Україні.	9	
8.	Розмежування коштів підприємств на власні й залучені. Виручка від реалізації продукції, робіт та послуг, її розподіл. Фактори, що впливають на її розмір. Зміст і класифікація видатків підприємств. Прибуток, його економічна суть та функції. Формування чистого	8	

	прибутку. Принципи та етапи розподілу чистого прибутку. Валові доходи та валові витрати підприємства.		
9.	Державний контроль за здійсненням валютних операцій і своєчасним надходженням коштів. Міжнародні валютно-фінансові інститути. Міжнародний валютний фонд. Група Світового банку. Універсальні та регіональні банківські інститути та співпраця України з ними.	9	
10.	Принципи і функції фінансового менеджменту суб'єкта господарювання. Функції суб'єкта фінансового менеджменту як керуючої системи, як системи управління підприємством. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Стратегія фінансового менеджменту державних фінансів.	8	

*До самостійної роботи здобувачів відноситься: підготовка до лекцій та практичних занять, написання реферату (за однією із запропонованих тем) та підготовка презентації, рішення практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій, підготовка до поточного тестування; підготовка до контрольних робіт за змістовними модулями (тестування).

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання не передбачено.

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні методи: лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: мультимедійна презентація, демонстрація (у вигляді роздаткового ілюстративного матеріалу);
- практичні методи: розв'язання практичних задач (в т.ч. розрахункових), виконання ситуаційних вправ та обговорення проблемних ситуацій.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне / фронтальне опитування за питаннями відповідної теми, оцінювання виконання рефератів (оцінювання доповіді та презентації);
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання практичних задач, оцінювання розв'язання ситуаційних вправ та проблемних ситуацій;
- тестовий контроль: оцінювання поточного тестування за темами.

Періодичний контроль:

- тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовними модулями (тестування).

Підсумковий контроль: залік

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за різними видами роботи

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	

- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	від 0 до 2
- Розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій	від 0 до 2
- Поточне тестування за темами	від 0 до 2
Періодичний контроль:	
- Контрольна робота (у формі тестування)	Від 0 до 10
Підсумковий контроль:	
- Усний іспит (відповідь на 3 питання екзаменаційного білету)	Від 0 до 40

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел; показує невміння публічно представляти матеріал.
	2 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем: доповідь та демонстрація презентації	0 балів	Не зараховуються реферати (доповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	1 бал	Доповідь та презентація виконані самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами, інформація у презентації подана з посиланням на джерела, однак вони оформлені із помилками.
	2 бали	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми із зазначенням невирішених раніше аспектів, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, здобувач усно та без допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані самостійні висновки, у висновку сформульовані самостійні ґрунтовні судження, підкріплені фактичними доказами та/або розрахунками, тема загалом розкрита, інформація у презентації подана із використанням самостійно розроблених схем, малюнків, графіків, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
Розв'язання практичних	0 балів	Здобувач практичну задачу, ситуаційну вправу, проблемну ситуацію не виконав.

задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій	1 бал	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, але недостатньо розкрив сутність та демонструє фрагментарні знання предмету вивчення і дослідження, допускаючи при цьому суттєві або часткові неточності; відсутні сформовані уміння та навички дослідження і обґрунтування висновків; використано обмежену кількість джерел.
	2 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, у повній мірі демонструє знання предмету вивчення, чітко описує суттєві його ознаки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки і формулює висновки; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
Поточне тестування за темами	0 балів	Тестування не виконано, менш ніж 15% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - з явними суттєвими помилками у визначеннях.
	1 бал	Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 45% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - загалом правильні, проте наявні деякі помилки у визначеннях.
	2 бали	Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання - повні та обґрунтовані.
Контрольна робота за змістовними модулями у формі тестування	0 балів	Відповідь на запитання неправильна.
	0-1 бали	Відповідь на запитання правильна.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Організація як об'єкт управління.
2. Виникнення науки менеджменту та напрямки еволюції управлінської думки.
3. Теорії менеджменту
4. Менеджери в організації.
5. Поняття і моделі прийняття рішень.
6. Процес прийняття рішень.
7. Методи творчого пошуку альтернативних варіантів.
8. Поняття і місце планування в системі управління.
9. Типи планів в організації.
10. Цілі управлінського планування.
11. Сутність стратегічного планування.
12. Формулювання стратегії.
13. Надання стратегії конкретної форми.
14. Опитування, поточне тестування за темою 4.
15. Людський фактор в управлінні.
16. Змістовні теорії мотивації.

17. Процесні теорії мотивації.
18. Поняття та процес контролю.
19. Види управлінського контролю.
20. Ефективність контролю.
21. Фінансовий контроль.
22. Операційний контроль.
23. Контроль поведінки працівників.
24. Процес комунікації.
25. Міжособистісні та організаційні комунікації.
26. Управління комунікаційними процесами.
27. Поняття та природа лідерства.
28. Теорія особистих якостей лідера.
29. Концепція поведінки лідера.
30. Концепція ситуативного лідерства
31. Поняття та сутність груп в організації.
32. Типи груп в організації.
33. Конфлікти в організації та управління ними
34. Зміст категорії “ефективність управління”
35. Концепції визначення ефективності управління.
36. Підходи до оцінки ефективності управління.
37. Напрямки підвищення ефективності управлінської праці.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Додаток 2)

Поточний та періодичний контроль										Під- сумковий контроль (іспит)	Сума балів	
Змістовий модуль 1												
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	40 балів	100 балів
Поточний контроль у формі тестування за змістовним модулем 1: 60 балів												

T1, T2 ... T10 – теми лекцій

* Примітка: Контрольна робота за змістовим модулем здійснюється у формі тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові завдання для контрольних робіт складаються з тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу відповідного змістовного модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання здобувач отримує 1 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для ОК загальноосвітньої підготовки	для заліку
98-100	A	12	зараховано
94-97		11	
90-93		10	
85-89	B	9	
80-84	C	8	
75-79		7	
70-74	D	6	
65-69	E	5	
60-64		4	
52-59	FX	3	не зараховано з можливістю повторного складання
44-51		2	не зараховано з можливістю повторного складання
35-43		1	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	100 бальна шкала / Оцінка ECTS	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Відмінно	90 – 100 / A/ 10-12	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, розгорнуто, обґрунтовано та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. Здобувач демонструє чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку, правильно формулює тлумачення відповідних понять, робить самостійні висновки. Здобувач вміє виявляти причинно-наслідкові зв'язки, самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення знань.	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичних завдань, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, проявляє творчий підхід.
Добре	85 – 89 / B / 9	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, самостійно аналізує навчальну інформацію, але допускає неточності, які не є суттєвими для характеристики предмету питання та не впливають істотно на загальну характеристику того чи іншого явища (поняття).	Здобувач має стійкі навички виконання практичних завдань, правильно вирішує більшість практичних завдань.
Добре	75 – 84 / C/ 7 - 8	Здобувач виявляє загалом високий рівень знань щодо всієї програми навчальної дисципліни, на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, але не вміє самостійно аналізувати деякі питання, не повністю переконливо аргументувати свої відповіді, допускає незначні неточності.	Здобувач за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою навчальної дисципліни.
Задовільно	70 – 74 / D / 6	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Здобувач знає основні поняття навчального матеріалу, але має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого та під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків.	Здобувач має елементарні навички виконання практичних завдань, правильно вирішує лише половину практичних завдань.
Задовільно	60 – 69 / E / 4-5	Здобувач не повною мірою розуміє предмет навчальної дисципліни, наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій. Здобувач надає нечіткі характеристики відповідних явищ, викладає свої думки з істотним порушенням логіки подання матеріалу.	Здобувач може використовувати знання лише в стандартних практичних ситуаціях, має нестійкі навички

			виконання практичних завдань, робить багато суттєвих помилок.
Не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	35 – 59 / FX / 1-3	Здобувач не правильно розкриває сутність базових питань навчальної дисципліни, допускає суттєві змістовні помилки, володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно, безсистемне виокремлює випадкові ознаки вивченого, не вміє сформулювати свою думку та викласти її в логічній послідовності, робити узагальнення та висновки.	Здобувач здатний виконати лише окремі практичні завдання за допомогою викладача. У здобувача відсутні сформовані уміння та навички.
Не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0 – 34 / F	Здобувач не знає основних положень навчальної дисципліни, не володіє навчальним матеріалом.	Здобувач виконує лише елементи практичних завдань, погребує постійної допомоги викладача.

13. Навчально-методичне забезпечення

- робоча програма навчальної дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- мультимедійні презентації.

14. Рекомендована література.

1. Романенко О. Р. Фінанси: підручник для ВНЗ Міністерство освіти і науки України. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 310 с.
2. Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: підручн. Київ: Алерта, 2017. 406 с.
3. Фінанси підприємств: підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондаренко, О.И Вівчар, О.М.Чубка. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
4. Фінанси: навчальний посібник / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. І. В. Журавльової, О. В.Гаврильченко, О. П. Полтніна та ін. Харків: ХНЕУ імені С. Кузнеця, 2017. 330 с.
5. Фінанси: навчальний посібник: експрес курс / за заг. ред. Волохової І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с.

Додаткова

6. Колупаєва І. В. Страхування: підручник. торг.-екон. ін-т. Харків: Стильна типографія, 2018. 741 с.
7. Оспищев В.І. Фінанси: курс для фінансистів: навчальний посібник. Київ: Знання, 2008. 567 с.
8. Романенко О. Р. Фінанси: підручник для ВНЗ. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 310 с.
9. Фінанси підприємств: підручник / Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.И, Чубка О.М. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Урядовий портал.URL: <http://www.kmu.gov.ua>

2. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua/>
3. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України:
<http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Мінфін: фінансовий портал. URL: <https://minfin.com.ua>

Плани практичних занять
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансів та складові фінансового ринку

Практичне заняття 1.

Тема 1. Фінанси — специфічна форма суспільних відносин.

Питання для обговорення:

1. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів.
2. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.
3. Функції фінансів.
4. Взаємозв'язок і відмінності фінансів з іншими економічними категоріями.

Опитування, поточне тестування за темою 1.

Практичне заняття 2.

Тема 2. Історичний характер фінансів, їх генезис.

Питання для обговорення:

1. Фінанси – специфічна підсистема економічного базису.
2. Основні суспільно-економічні формації та джерела доходів, напрями державних видатків у державах Стародавнього світу, Середньовічної Феодалної Європи.
3. Особливості формування централізованих фінансових ресурсів та напрями державних видатків.
4. Необхідність фінансів в умовах товарного господарства. Джерела державних доходів та напрями видатків у сучасних розвинених країнах.

Опитування, поточне тестування за темою 2.

Практичне заняття 3.

Тема 3. Сутність та завдання фінансової політики.

Питання для обговорення:

1. Суб'єкти фінансової політики.
2. Складові фінансової політики.
3. Фінансова стратегія і фінансова тактика.
4. Напрями реалізації фінансової політики

Опитування, поточне тестування за темою 3.

Практичне заняття 4.

Тема 4.

Питання для обговорення:

Опитування, поточне тестування за темою 4.

Практичне заняття 5.

Тема 5.

Питання для обговорення:

Опитування, поточне тестування за темою 5

Контрольна робота за змістовим модулем 1.

Основні питання, які виносяться на контрольну роботу:

Змістовий модуль 2. Теоретичні засади організації фінансових відносин суб'єктів господарювання.

Практичне заняття 6.

Тема 6.

Питання для обговорення:

Опитування, поточне тестування за темою 6.

Практичне заняття 7.

Тема 7.

Питання для обговорення:

Опитування, поточне тестування за темою 7

Практичне заняття 8.

Тема 8.

Питання для обговорення:

Опитування, поточне тестування за темою 8

Практичне заняття 9.

Тема 9.

Питання для обговорення:

Опитування, поточне тестування за темою 9

Практичне заняття 10.

Тема 10.

Питання для обговорення:

Опитування, поточне тестування за темою 10

Контрольна робота за змістовим модулем 2.

Основні питання, які виносяться на контрольну роботу:

Додаток 2

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за результатами поточного, періодичного та підсумкового контролю

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Змістовий модуль 1.		
Тема 1. Фінанси — специфічна форма суспільних відносин. Об’єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія	0 – 2 (опитування) 0-2 (розв’язання ситуаційних завдань) 0 - 2 (поточне тестування)	0-6
Тема 2. Історичний характер фінансів, їх генезис. Фінанси – специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Об’єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна категорія. Необхідність фінансів в умовах товарного господарства.	0 – 2 (опитування) 0-2 (розв’язання ситуаційних завдань) 0 - 2 (поточне тестування)	0-6
Тема 3. Сутність та завдання фінансової політики. Суб’єкти фінансової політики. Складові фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Напрями реалізації фінансової політики	0 – 2 (опитування) 0-2 (розв’язання ситуаційних завдань) 0 - 2 (поточне тестування)	0-6
Тема 4. Економічна сутність і функції податків. Становлення та розвиток податкової системи України. Принципи оподаткування: їх зміст. Склад та структура податкової системи.	0 – 2 (опитування) 0-2 (розв’язання ситуаційних завдань) 0 - 2 (поточне тестування)	0-6
Тема 5. Економічна природа і суть бюджету. Економічна сутність доходів і видатків бюджету, їх класифікація. Розподільна і контрольна функції бюджету. Субвенції, субсидії, дотації, їх значення в збалансуванні бюджетів різних рівнів. Бюджетний процес, його поняття, основні елементи. Бюджетний дефіцит.	0 – 2 (опитування) 0-2 (розв’язання ситуаційних завдань) 0 - 2 (поточне тестування)	0-6
Змістовий модуль 2.		
Тема 6. Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування. Суб’єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований вигодонабувач. Форми і методи страхового захисту. Класифікація страхування за об’єктами і за ознакою ризику. Принципи обов’язкового і добровільного страхування.	0 – 2 (опитування) 0-2 (розв’язання ситуаційних завдань) 0 - 2 (поточне тестування)	0-6
Тема 7. Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Структура та суб’єкти фінансового ринку. Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи. Види фінансових послуг.	0 – 2 (опитування) 0-2 (розв’язання ситуаційних завдань) 0 - 2 (поточне тестування)	0-6
Тема 8. Фінанси підприємств, організацій, установ як вихідна ланка фінансової системи. Сутність	0 – 2 (опитування) 0-2 (розв’язання ситуаційних	0-6

<p>фінансів суб'єктів господарювання, їх функції та основні принципи організації (власні й залучені кошти). Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика й класифікація. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності. Фінансовий стан підприємства, його оцінка, санація і банкрутство підприємств.</p>	<p>завдань) 0 - 2 (поточне тестування)</p>	
<p>Тема 9. Економічна природа і призначення міжнародних фінансів. Поняття фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин, його склад. Валютні відносини та валютні системи, їх еволюція. Валютний курс, його види і форми. Валютне регулювання та валютні обмеження: суть і необхідність. Валютний ринок як складова міжнародного фінансового ринку.</p>	<p>0 – 2 (опитування) 0-2 (розв'язання ситуаційних завдань) 0 - 2 (поточне тестування)</p>	0-6
<p>Тема 10. Теоретичні основи фінансового менеджменту. Головна мета фінансового менеджменту у сфері державних фінансів. Мета фінансового менеджменту суб'єкту господарювання, його завдання. Стратегія фінансового менеджменту державних фінансів. Фінансове планування на підприємстві. Стратегія і тактика фінансового менеджменту на підприємстві.</p>	<p>0 – 2 (опитування) 0-2 (розв'язання ситуаційних завдань) 0 - 2 (поточне тестування)</p>	0-6
<p>Підсумковий контроль: Усний іспит (відповідь на 3 питання, які входять до екзаменаційного білету)</p>	<p>0 – 14 (відповідь на перше питання) 0 – 14 (відповідь на друге питання) 0 – 12 (відповідь на третє питання)</p>	0-40
<p>Загалом сума балів</p>	<p>0 - 100</p>	